

Stadiul implementării în România a cerințelor Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane

Directiva Consiliului 91/271/EEC din 21 mai 1991 privind epurarea apelor uzate urbane, modificată și completată de Directiva Comisiei 98/15/EC în 27 februarie 1998, este baza legală a legislației comunitare în domeniul apelor uzate. Este o directivă complexă și dificil de implementat, având în vedere eforturile tehnice și investiționale necesare pentru conformare cu cerințele europene.

Directiva a fost transpusă în întregime în legislația românească prin **HG nr.188/2002 pentru aprobarea normelor privind condițiile de descarcare ale apelor uzate în mediul acvatic, modificată și completată cu HG nr. 352 / 2005, precum și prin pentru modificarea și completarea unor acte normative care transpun acquis-ul comunitar în domeniul protecției mediului**. Obiectivul central al directivei este protecția mediului de efectele negative ale evacuărilor de ape uzate urbane și de ape uzate din anumite sectoare industriale (în principal prelucrarea și fabricarea produselor din industria alimentară).

Având în vedere atât poziționarea României în bazinul hidrografic al fluviului Dunărea și bazinul Mării Negre, cât și necesitatea protecției mediului în aceste zone, **România a declarat întregul său teritoriu ca zonă sensibilă**. Această decizie se concretizează în faptul că **aglomerările cu mai mult de 10.000 locuitori echivalenți trebuie să asigure o infrastructură pentru epurarea apelor uzate urbane care să permită epurarea avansată (terțiară), mai ales în ceea ce privește nutrienții azot și fosfor**. În ceea ce privește gradul de epurare, epurarea secundară (treaptă biologică) este o regulă generală pentru aglomerările mai mici de 10.000 locuitori echivalenți.

Termenele de implementare ale Directivei variază și depind de dimensiunea aglomerării și de impactul acesteia asupra apelor receptoare. În vederea implementării și conformării cu prevederile Directivei Consiliului 91/271/EEC privind epurarea apelor uzate urbane, România a obținut perioade de tranziție astfel încât la **31 decembrie 2015 toate aglomerările mai mari de 10.000 l.e. să se conformeze prevederilor din punct de vedere al colectării și epurării avansate a apelor uzate, iar la 31 decembrie 2018 toate aglomerările cu 2.000-10.000 l.e. să se conformeze din punct de vedere al colectării și epurării secundare a apelor uzate**. Termenul final pentru implementarea Directivei a fost stabilit la **31 decembrie 2018, cu termene intermediare pentru colectarea și epurarea apelor uzate urbane**.

De asemenea, prin Tratatul de aderare au fost asumate și **nivele naționale de colectare și epurare la termenele de tranziție a apelor uzate în toate aglomerările mai mari de 2000 l.e.**, respectiv:

- 69% în anul 2013, 80% în anul 2015 și 100% în anul 2018 pentru colectarea apelor uzate;
- 61% în anul 2013, 77% în anul 2015 și 100% în anul 2018 pentru epurarea apelor.

Conform situației realizate de Administrația Națională "Apele Române" în raportul semestrial „Stadiul realizării lucrărilor pentru epurarea apelor uzate urbane și a capacităților în execuție și puse în funcțiune pentru aglomerări umane”, pentru luna decembrie 2016 a rezultat că **nivelul de colectare a încărcării organice biodegradabile (exprimat în %) din aglomerările umane cu mai mult de 2000 l.e. a fost 65,83%**, iar gradul de racordare la stațiile de epurare de **60,91%**.

În luna decembrie 2016 **existau fizic 1611 rețele de canalizare, din care 977 rețele de canalizare funcționale**, restul de 634 fiind în diferite stadii de execuție sau pentru care nu s-a realizat încă racordarea populației la infrastructura de apă uzată. Cele mai ridicate grade de racordare la rețele de canalizare (peste 80%) sunt identificate în județele: Bacău, Constanța, Hunedoare, Sibiu și aglomerarea București, iar la polul opus (sub 30%) se află județele Călărași, Giurgiu și Dambovița. Referitor la gradele de racordare la stațiile de epurare, situația este următoarea: în județele Constanța, Hunedoara și Sibiu s-au înregistrat valori de peste 80%. În unele dintre județe procentul de epurare a crescut față de iunie 2016, valori mai mici de 30% înregistrându-se în județele Călărași, Giurgiu și Dambovița.

În ceea ce privește situația dotării cu stații de epurare a apelor uzate, au fost inventariate 992 stații de epurare, din care 738 stații de epurare pentru aglomerări mai mari de 2000 l.e.

Situația la nivel de județe a colectării și epurării încărcării biodegradabile din apele uzate de la aglomerările umane cu mai mult de 2000 l.e., în decembrie 2016

Conformitatea aglomerărilor:

- **Art. 3** - nivelul de conectare la sistemele de colectare în aglomerările mai mari de 2000 l.e. trebuie să fie de cel puțin 98%, iar diferența de 2% reprezintă mai puțin de 2000 l.e. Din totalul stațiilor de epurare existente, 18 sisteme de colectare îndeplinesc condițiile de conformitate, respectiv:
 - în 13 aglomerări cu mai mult de 10.000 l.e.: Alba Iulia (jud. Alba), Pitești (jud. Argeș), Beiuș (jud. Bihor), Buzău (jud. Buzău), Gherla (jud. Cluj), Galați (jud. Galați), Slobozia (jud. Ialomița); Petroșani (jud. Hunedoara), Slobozia (jud. Ialomița), Piatra Neamț (jud. Neamț); Plopeni (jud. Prahova), Mediaș și Agnita (jud. Sibiu);
 - în 11 aglomerări cu 2.000 - 10.000 l.e.: Zemeș (jud. Bacău), Macea (jud. Arad), Ștei (jud. Bihor), Victoria și Rupea (jud. Brașov), Costinești (jud. Constanța), Targu Carbunesti (jud. Gorj), Uricani (jud. Hunedoara), Horia (jud. Neamț), Azuga (jud. Prahova) și Bunești (jud. Suceava);
 - în 4 aglomerări mai mici de 2.000 l.e.: Craciunelu de Jos (jud. Alba), Prisaca, Zăguzeni - C-tin Daicovicu (jud. Caras-Severin), Minerii (jud. Prahova), Colonia Fabricii (jud. Timiș).
- **Art. 4** – conformitatea se evaluează pe baza îndeplinirii simultane a următoarelor criterii:
 - aglomerările să aibă un nivel de colectare a apelor uzate de cel puțin 98%, iar diferența de 2% reprezintă mai puțin de 2000 l.e. ;
 - aglomerările să aibă un nivel de epurare a apelor uzate de cel puțin 98%, iar diferența de 2% reprezintă mai puțin de 2000 l.e. ;
 - calitatea apelor uzate epurate secundar (mecano-biologic) să corespundă cerințelor din Tabelul 1 – Anexa I a Directivei, pentru parametrii: materii în suspensie și substanțe organice (CBO5, CCO-Cr).

Conformitatea aglomerărilor cu 2.000-10.000 l.e. privind cerințele art. 4 a fost constatată pentru 7 aglomerări: Zemeș (jud. Bacău), Ștei (jud. Bihor), Victoria (jud. Brașov), Costinești (jud. Constanța), Targu Carbunesti (jud. Gorj), Uricani (jud. Hunedoara), Horia (jud. Neamț).
- **Art. 5** – Conformitatea se evaluează pe baza îndeplinirii simultane a următoarelor criterii:
 - aglomerările să aibă un nivel de colectare a apelor uzate de cel puțin 98%, iar diferența de 2% reprezintă mai puțin de 2000 l.e. ;
 - aglomerările să aibă un nivel de epurare a apelor uzate de cel puțin 98%, iar diferența de 2% reprezintă mai puțin de 2000 l.e. ;
 - calitatea apelor uzate epurate terțiar (epurare avansată cu eliminarea azotului total și fosforului total) să corespundă cerințelor din Tabelul 2 – Anexa I a Directivei, pentru parametrii: materii în suspensie, substanțe organice (CBO5, CCO-Cr), azot total și fosfor total.

Grade de racordare la rețeaua de canalizare, de cel puțin 98% (iar diferența de 2% să reprezinte mai puțin de 2000 l.e.), care pot fi considerate conforme au fost realizate în **24 aglomerari**, din care în 13 aglomerări cu mai mult de 10.000 l.e. și 11 aglomerări cu 2.000 - 10.000 l.e. Conformitatea aglomerărilor privind stațiile de epurare a fost constatată pentru **18 aglomerări**, din care 7 aglomerări cu 2.000-10.000 l.e. (epurare secundară – mecano-biologică) și pentru 11 aglomerări mai mari de 10.000 l.e. (epurare terțiară)

În decembrie 2016 existau **225 aglomerări umane cu mai mult de 10.000 l.e.**, față de 264 aglomerări umane cu mai mult de 10.000 l.e incluse în Planul de implementare. Nivelele de colectare și epurare a încărcării organice biodegradabile în cele 225 aglomerări mai mari de 10.000 l.e. au fost următoarele:

- nivelul de colectare a încărcării organice biodegradabile (exprimat în %) din aglomerările umane de **84,80%**
- nivelul de epurare a încărcării organice biodegradabile (exprimat în %) din aglomerările umane de **79,02%**, din care doar 68,26% (8.920.809 l.e.) pot fi considerate epurate terțiar. Restul de stații cu capacitatea peste 10.000 l.e. fie nu au treaptă funcțională de epurare avansată pentru îndepărtarea nutrienților azot și fosfor (conform angajamentelor asumate în Documentul de Poziție, Cap. 22 - Mediu, Calitatea apei), fie nivelul de epurare este inferior valorii de 98%, iar diferența de 2% să fie mai mică de 2.000 l.e.

De asemenea, exista un număr de **112 stații de epurare dețineau trepte de epurare terțiare** (epurare avansată pentru nutrienți), din care 72 realizau calitate corespunzătoare a efluentului evacuat în resursele de apă, conform NTPA 001/2005.

În anul 2004 a fost elaborat Planul de implementare al Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane care a stabilit etapele, lucrările și costurile necesare pentru implementarea Directivei, la termenele de tranziție și final negociate prin Tratatul de Aderare. Față de situația din 2004, până în prezent s-au înregistrat modificări semnificative în ceea ce privește numărul și dimensiunea aglomerărilor, precum și termenele de realizare a infrastructurii pentru conformare. Aceste modificări au survenit în urma redelimitării aglomerărilor umane, în principal ca urmare a:

- elaborării unor documente de planificare noi la nivelul județelor (Master Planuri Județene) față de Planul de implementare al Directivei privind epurarea apelor uzate, care au la bază o metodologie nouă de delimitare a aglomerărilor umane și analize mai detaliate tehnice și economico-sociale;
- scăderii populației rezidente în România în perioada 2007-2015 (conform rezultatelor recensământului populației din anul 2011), precum și a scăderii activităților industriale care evacuează ape uzate în rețelele de canalizare ale aglomerărilor;
- realizării de studii de fezabilitate și promovării / realizării de proiecte de infrastructură a apelor uzate, în special proiecte finanțate prin fonduri de coeziune (POS Mediu 2007-2013, POIM 2014-202), care au schimbat componența aglomerărilor în ceea ce privește colectarea și epurarea apelor uzate.

Aceste modificări s-au reflectat în creșterea costurilor necesare pentru realizarea infrastructurii de apă uzată, respectiv a rețelelor de canalizare și stațiilor de epurare. Astfel, costurile de investiții pentru conformare au crescut de la 9,5 miliarde Euro în anul 2004 (estimate în Planul de implementare al Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane), la 12,2 miliarde Euro nivelul anului 2009 (estimate în primul Plan de Național de Management al bazinelor/spațiilor hidrografice din România, aprobat prin HG nr. 80/2011)) și la 16 miliarde Euro în anul 2015 (estimate în Planul de Național de Management actualizat al bazinelor/spațiilor hidrografice din România, aprobat prin HG nr. 859/2016). Referitor la cheltuielile de investiții realizate efectiv pentru lucrări de extindere și reabilitare a infrastructurii de apă uzată, la nivel național au fost investiți până în luna decembrie 2016 cca. 5,51 miliarde Euro, din care 65,52% fonduri externe (europene și internaționale), 22,47% de la bugetul de stat, 9,33% finanțare de la bugetul local, 2,67% din surse proprii ale operatorilor / parteneriate publice – private.

Pe măsură ce lucrările de reabilitare/modernizare și construire de sisteme de colectare și epurare sunt puse în funcțiune, asigurarea conformității aglomerărilor necesită timp suplimentar, fiind necesară nu numai realizarea parametrilor de calitate ai apelor uzate epurate, ci și asigurarea unui nivel de colectare/epurare foarte ridicat (minim 98%). În România, deși numărul sistemelor de colectare și epurare a crescut în ultimii ani, nivelul de conformare al aglomerărilor (conform cerințelor art. 3, 4 și 5

ale Directivei) este încă scăzut. Una dintre cauze este și nivelul mic de conectare a populației la rețelele de canalizare și stațiile de epurare din aglomerările umane situate în special în mediul rural, existând chiar infrastructură fără populație conectată.

Multe dintre aglomerări au fost incluse în aplicațiile de finanțare europeană din fondurile de coeziune, prin intermediul POS Mediu 2007-2013, iar lucrările urmează a fi continuate în următoarea perioadă de finanțare europeană, prin Programul Operațional Infrastructură Mare 2014-2020.

România a făcut pași importanți în implementarea Directivei, atât din punct de vedere legislativ, cât și al consolidării cadrului instituțional de implementare și asigurarea finanțării. În acest sens sunt necesare acțiuni de continuare a implementării măsurilor pentru sprijinirea procesului de implementare a Directivei, respectiv realizarea/modernizarea și funcționarea corespunzătoare a infrastructurii de apă uzată.